

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

FORMATĪVĀ VĒRTĒŠANA

FORMATĪVĀ VĒRTĒŠANA

MĒRĶIS UN NOZĪME

- Formatīvās vērtēšanas mērķis – iegūt informāciju par SR apguvi mācīšanās laikā
- Atbalstīt skolēnu ar atgriezenisko saiti
- Palīdzēt skolotājam pieņemt lēmumus par turpmāko mācību procesu

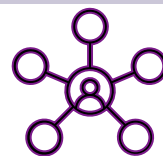
Ļauj kļūdīties un uzlabot sniegumu pirms summatīvā darba

ATGRIEZENISKĀ SAITE

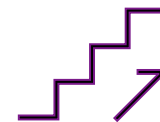
- Efektīva AS atbild uz jautājumiem:
- Kas izdodas?
 - Kas vēl neizdodas un kāpēc?
 - Ko darīt tālāk?

Tiek saņemta regulāri - katrā mācību stundā - ļauj kļūdīties.

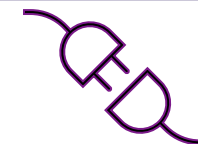
ORGANIZĀCIJA PRINCIPI

- Formatīvo vērtējumu neuzlabo
- Neietekmē summatīvo vērtējumu
- Skolēnam vēlams izpildīt darbu arī pēc kavējuma
- Skolas līmenī jāvienojas par vienotu pieeju un fiksēšanu: STAP,%

IZTEIKŠANAS VEIDI

- Mutiski komentāri
- Rakstiska AS (dienasgrāmata u.c.)
- Pašvērtējums
- Klasesbiedra vērtējums
- Ne vienmēr jāievada e-klasē

SATURS

- Var vērtēt atsevišķas prasmes, kas plānotas summatīvajā darbā, bet līdz summatīvajam darbam jāpārbauda visas
- Iespējams fokusēties uz dažādiem izziņas līmeņiem, bet līdz summatīvajam darbam, jāiekļauj visi (I–IV)

Formatīvās vērtēšanas procesā iesaistītās puses, to mijiedarbība un ieguvumi

Mērķauditorija	Galvenais uzdevums	Ko sniedz dati/vērtējums?
Skolēns	Mācīšanās	Palīdz saprast: "Kur es esmu?", "Kur man jānokļūst?" un "Kāds ir nākamais solis?"
Skolotājs	Mācīšanas procesa vadība	Dod atgriezenisko saiti procesā par to, ko nepieciešams uzlabot. Ļauj koriģēt metodes. Ja lielākā daļa klases nesaprot tēmu, skolotājs maina pieeju, nevis vienkārši dodas tālāk.
Vecāki	Atbalsts un līdzdalība	Sniedz skaidrību par bērna stiprajām pusēm un jomām, kur nepieciešams papildu atbalsts vai motivācija.
Skolas vadība	Kvalitātes kontrole	Ļauj identificēt sistēmiskas problēmas vai izcilības piemērus skolā, plānot pedagogu profesionālo pilnveidi.
IZM / VIAA	Stratēģiskā plānošana	Palīdz pieņemt lēmumus valsts mērogā – par mācību satura izmaiņām, finansējuma sadali un izglītības politiku.

Kāpēc mijiedarbība ir svarīga?

Ja kāds no šiem posmiem nesaņem kvalitatīvu informāciju, sistēmā rodas pārrāvums.

Piemēram:

- ! Ja **skolēns** nesaprot savu progresu, **nav iespējas kļūdīties procesā**, zūd motivācija.
- ! Ja **skolotājs** nesaņem datus par efektivitāti, viņš var turpināt izmantot neefektīvas metodes.

Būtībā mēs vērtējam, lai mācīšanās nenotiktu nejauši, bet gan mērķtiecīgi. Kvalitatīva vērtēšana pārvērš neziņu par saprotamu rīcības plānu ikvienam procesa dalībniekam.

Formatīvās vērtēšanas ieguvumi skolēnam:

Skaidrība par mērķi:

Skolēns saprot nevis "ko skolotājs grib", bet gan to, kādi kritēriji viņam jāizpilda, lai sasniegtu rezultātu.

Tūlītēja korekcija:

Atgriezeniskā saite tiek saņemta procesa laikā, ļaujot kļūdīties, uzlabot darbu *pirms* tiek izlikta gala atzīme (summatīvais vērtējums).

Pašregulācija:

Skolēns iemācās pats novērtēt savu darbu pret kritērijiem, kļūstot par aktīvu savas mācīšanās „vadītāju”, nevis pasīvu vērotāju.

*Formatīvā vērtēšana pārvērš mācīšanos no "punktu vākšanas" par prasmju slīpēšanu. Tā māca, ka meistarība ir process, kurā kļūdas ir nevis šķēršļi, bet gan **pakāpieni uz augšu**.*

Kāpēc kļūdīties formatīvajā vērtēšanā ir labi:

Kļūda kā diagnostikas rīks:

- Kļūda nav neveiksme, bet gan precīzs indikators tam, kurā vietā zināšanu ķēdē ir pārrāvums. Bez kļūdām skolotājs un skolēns nevarētu redzēt, kur tieši nepieciešams papildu skaidrojums.

Droša vide eksperimentiem:

- Tā kā formatīvā vērtēšana netiek fiksēta gala atzīmē, tā rada "drošības spilvenu". Skolēns drīkst riskēt un mēģināt sarežģītākus risinājumus, nebaidoties pazemināt savu vidējo vērtējumu.

Neironu saišu stiprināšana:

- Kognitīvā zinātne pierāda, ka smadzenes mācās visefektīvāk tieši brīdī, kad mēs analizējam pieļauto kļūdu un to labojam. Šāds process rada noturīgākas zināšanas.

*Skolēnam vērtēšana bieži asociējas ar "spriedumu", taču mūsdienīgā izglītības procesā tā ir **izaugsmes navigācija**. Formatīvā vērtēšana maina fokusu no gala rezultāta uz pašu procesu.*

Vērtēšana: no atzīmes uz izaugsmi

MĪTS (kā domājam)	REALITĀTE (kā ir profesionāli)	IEGUVUMS (nākotnes prasmes)
Kļūda ir neveiksme.	Kļūda ir informācija. Tā parāda, kas vēl jāpilnveido formatīvās vērtēšanas posmā.	Noturība: Spēja piecelties pēc neveiksmes un mēģināt vēlreiz.
Vērtēšana ir sods vai alga.	Vērtēšana ir navigācija. Tā palīdz skolēnam saprast savu atrašanās vietu mācību procesā.	Pašvadība: Skolēns pats vada savu progresu, nevis gaida rīkojumus.
Svarīga ir tikai 10 ballu atzīme.	Svarīga ir atgriezeniskā saite. Komentārs un ieteikums dod lielāku izaugsmi nekā tikai skaitlis.	Kritiskā domāšana: Spēja izvērtēt darba kvalitāti pret standartiem.
Mācās skolotājam/vecākiem.	Skolēns ir procesa „vadītājs”. Pašregulācija nozīmē atbildību par savu laiku un rezultātu.	Konkurētspēja: Patstāvīgs darbinieks, kurš prot mācīties un augt patstāvīgi.

Galvenie vēstījumi sabiedrībai

Formatīvā vērtēšana nav laika tērēšana

Tas ir treniņš pirms «lielās spēles» (eksāmena vai dzīves izaicinājuma).

Mēs mācām nevis atbildēt, bet domāt

Atbildes var atrast internetā, bet spēja izlabot savu kļūdu ir unikāla cilvēka prasme.

Atbalsts, nevis kontrole

Vecāku loma mainās no "atzīmju pārbaudītāja" uz "atbalstītāju izaugsmes ceļā".

*Formatīvās vērtēšanas mērķis ir veidot izpratni, ka **izglītība ir uz izaugsmi vērsts process**, nevis tikai rezultāts.*

**Mēs vēlamies,
lai ikviena formatīvā darba rezultāts būtu
nevis bailes par kļūdu, bet gan skaidrs
rīcības plāns:**

skolēnam – lai saprastu savu izaugsmi;
skolotājam – lai mācītu efektīvāk;
valstij – lai garantētu izglītības kvalitāti ikvienā Latvijas skolā.